



FORTBILDNING OM KOLLEKTIVTRAFIK OCH TURISM

Rapport



Foto: Märta Gustavsson



Foto: Maria Thorell

Rapport 2012:1

BIOSFÄROMRÅDE VÄNERSKÄRGÅRDEN MED KINNEKULLE
Maria Thorell, Calluna och David Backelin, Koucky & Partners, 2012

Projekt Ekoturismdestination 2009-2012

Projektledare: Ove Ringsby, Biosfärkontoret

Författare: Maria Thorell, Calluna samt David Backelin Koucky & Partners

Layout: Johanna Olsson, Biosfärkontoret

Foto: Biosfärkontoret om inget annat anges

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING.....	4
ANTECKNINGAR FRÅN SAMTAL.....	5
Trafiken.....	5
Cykel och kollektivtrafik.....	6
SeeMore.....	7
Besöksmålen.....	7
Biljetter och Information.....	8
Övrigt.....	9
IDEÉR OM FÖRBÄTTRINGAR.....	10

INLEDNING

Under oktober 2012 anordnade Biosfärområde Vänerskärgården med Kinnekulle fortbildning om kollektivtrafik och turism för beslutsfattare (kommunstyrelsens arbetsutskott eller motsvarande) och tjänstemän med ansvar för kollektivtrafik, trafikplanering i biosfärkommunerna Götene, Lidköping och Mariestad.

Fortbildningen var en åtgärd inom projektet Ekoturistdestination Vänerskärgården med Kinnekulle - ett projekt som biosfärkommunerna deltagit i sedan 2006. Den genomfördes vid tre tillfällen, en gång per kommun. Två timmar fanns till förfogande i Götene, en timme i Lidköping och Mariestad.

- Götene kommun 9 oktober
- Lidköping 17 oktober
- Mariestad 18 oktober

Till fortbildningen togs ett kompendium fram som beskrev sex hållplatser inom Biosfärområdet av betydelse för besöksnäring (Läckö, Husaby, Lugnås E20, Laxhall, Blomberg och Råbäck). I Götene presenterades samtliga hållplatser på fortbildningen, i Lidköping Laxhall, Husaby och Läckö. I Mariestad presenterades Laxhall, Läckö och Lugnås E20.

Fortbildningen arrangerades och genomfördes av Calluna i samarbete med Koucky & Partners på uppdrag av Biosfärområdet. På fortbildningen bistod Västtrafik. Destinationsbolaget Läckö-Kinnekulle medverkade i Götene och Lidköping. I Mariestad representerades turistbyrån av Calluna.

Denna rapport sammanfattar samtalen som fördes under fortbildningen. Idéer och förslag om åtgärder eller synpunkter kan inte återopas som någon aktörs förslag eller löfte till att genomföra åtgärden, utan är en del i fortbildningen. De kan givetvis tas vidare i andra sammanhang av den aktör som önskar.

Program under workshopen

- Inledning
- Inventering hållplatser vid besöksmål
- Efterfrågan från turister
- Samtal
- Avslutning

Efter presentationerna hölls en diskussion mellan deltagarna. Västtrafik och Biosfärkontoret fanns med på alla tre fortbildningarna. Destinationsbolaget Läckö-Kinnekulle i Götene och Lidköping. Diskussionen hölls relativt fri och baserades på deltagarnas frågor och inspel. Som stöd fanns ett par frågor om kollektivtrafik och turism.

ANTECKNINGAR FRÅN SAMTAL

Deltagarnas eget resande med kollektivtrafik

I Götene fanns lite mer tid och där kunde deltagarna berätta om sitt resande med kollektivtrafik. Tåg var ett resesätt som föredrogs av många. Bussresandet varierade. En del hade försökt men det gick inte ihop med arbetstider. Cykel var också ett färdssätt som användes av flera. Sammanfattningsvis reste deltagarna på många olika sätt, i vardagen och som turister. I Mariestad lyftes erfarenheter fram från andra länder, liksom upplevt behov av enkla och billiga biljettsystem – varför har vi det inte så i vår region?

Värdskap

Värdskap är viktigt i turistiska sammanhang. Hur känns det att komma som turist? Känner jag mig välkommen? Blir jag väl omhändertagen? Är servicen bra? Hållplatserna och resecentrumens utformning och komfort är en del av värdskapet. Känner sig besökaren/ turisterna välkommen när hon/ han stiger av bussen eller tåget? Inventeringskorten är ett sätt att belysa vad som kan förbättras.

TRAFIKEN

Nyttja det som redan finns

Västtrafiks rekommendation är att använda den kollektivtrafik som redan finns. Utgångspunkten är att det är arbetsresor som ska prioriteras men turistresor finns också med som prioriterad resgrupp. I målbild Skaraborg för kollektivtrafiken ingår t.ex. turism. Den ingår i alla målbilder för hela VGR. För turismen är främst anropsstyrd trafik och sommarturerna aktuella.

Vilka nuvarande linjer kan man bygga turism kring?

Kinneullebanan, linje 106 mellan Lidköping och Götene och linjen Lidköping-Läckö/Spiken.

Anropsstyrd trafik – en möjlighet?

En del busslinjer och turer körs bara om de anropas, s.k. anropsstyrd trafik. Det finns en tidtabell men den som vill åka måste beställa, minst två timmar före resan ska ske. Anropsstyrd trafik föreslogs som en lämplig form för turistresor men är det en trafik som kan svälja volymer? Och är det möjligt att förklara och sälja den på ett enkelt sätt till utländska och svenska besökare? Är det något att marknadsföra?

Närtrafik

Närtrafik saknar tidtabell. Det kan vara en möjlighet men som för anropsstyrd trafik: kan den svälja volymer och är det möjligt att förklara och sälja den på ett enkelt sätt till utländska och svenska besökare? Är det något att marknadsföra?

Att köpa till ny trafik – hur lätt är det?

I och med att Västtrafik endast ägs av Västra Götalandsregionen har spelreglerna ändrats för hur ny trafik kan komma till. Hur kan en kommun köpa till ny trafik? Enligt Mariestads kommun saknas regelverk samtidigt som kommunerna undrar.

Västtrafik svarade att ny trafik inte får påverka den totala trafiken negativt. Det är viktigt att komma ihåg att sedan ägarbytet har Västra Götalandsregionen (VGR) ökat sitt ägartillskott till Västtrafik - VGR satsar på kollektivtrafiken. Det kan hända är att effektiviseringsarbetet märks tydligare i och med ägarbytet, även om det alltid pågått ett sådant arbete.

Kommersiella busslinjer

Sedan årsskiftet 2011/12 finns möjligheten att köra kommersiella busslinjer. En sådan busslinje får sin tidtabell upplagd på www.resrobot.se, en hemsida för alla kollektivtrafik och tågtrafik i Sverige. Dessutom med en enkel reseplanerare.



CYKEL OCH KOLLEKTIVTRAFIK

Cykel på tåg och buss

Cykel på tåg och buss lyftes av samtliga kommuner under fortbildningen som en viktig strategisk fråga. Många länder, t.ex. Spanien och delar av Sverige t.ex. Skåne har kommit mycket längre när det gäller cykel på tåg och buss. Hur kan det komma sig att vi inte kommit längre i vårt län? Fortbildningen kunde inte ge något bra svar på detta. SEEMORE projektet kommer testa sätt i Fyrbodals kommun. Det finns möjlighet att vara med och testa, även om man inte är med i projektet.

Kombination cykel och tåg/buss

Ett alternativ är att ha möjlighet att hyra cykel på ett ställe (vid en busshållplats/ tågstation) och lämna den på en annan. På Kållandsö har man startat ett projekt med Kållandsöcykeln som kan hyras på ett ställe och lämnas på ett ställe på Kållandsö. Cykeluthyrning är på gång i Lidköping, och i Mariestad. Förhoppningen är att man ska kunna hyra i ena staden och lämna i andra.



SEEMORE

Hur går kommunerna vidare med SEEMORE? Möjligheten finns att testa cykel på tåg och buss, men initiativet måste komma från aktörer i Biosfärområdet. Destinationsbolaget Läckö-Kinneulle lyfte frågan och har fått mer information från Martin Elofsson på VGR.

BESÖKSMÅLEN

Vilket ansvar har stora besöksmål?

Vilket ansvar har stora besöksmål för den trafik de alstrar? Frågan lyftes under utbildningen och är högst relevant.

Naturum på Läckö – behov av utökad turtäthet?

Destinationsbolaget Läckö-Kinneulle lyfte utvecklingen av Läckö med Naturum och hur det kan påverka behov av kollektivtrafik. Inte minst för skolbarn som ska kunna komma ut till naturrummet. Både för utländska turister och för denna nya målgrupp ser destinationsbolaget att det behövs ökad turtäthet. Koucky & Partners lyfte också att arbetspendling kan öka ut till Kållandsö med anledning av satsningen.

Hur flyttar man en hållplats?

Husaby och Läckö visar att det finns behov av att flytta hållplatser när man lägger till ett turistperspektiv. I Husaby-fallet ger det också en säkrare hållplats för skolbarn och andra resenärer som nyttjar hållplatsen. Flera aktörer berörs. Enklast är att träffas ute

för att leta efter nya lägen och för att finna ett sådant berörs flera aktörer. Det var oklart vilken aktör som ska ta initiativet/ har ansvaret att sätta igång processen.

Kinneullebanan – hur kommer tidtabellens stopp att utvecklas?

För turismen är möjligheten att stanna på många stationer en tillgång. På fortbildningen lyftes frågan om stationer kommer dras in/ fler tåg kommer köra förbi de mindre stationerna. Det är en viktig fråga att lyfta till Kollektivtrafikrådet och VGR.



BILJETTER OCH INFORMATION

Nytt biljettsystem

Biljettsystemet kommer att förändras men det är inte bestämt hur. Djupintervjuer har genomförts med resenärer. Slutsatsen är bättre enkelt än rättvist.

Nuvarande enkla biljetter: Biljetterna som räcker en eller flera dagar är enkla att förstå och använda t.ex. endagsbiljett för 70 kr, Regionen Runt 1 dygn och 3 dygn.

Digital information

Hemsidorna för besöksmål har mycket bra information om kollektivtrafik till besöksmål. Dels finns en särskild hemsida riktad till ekoturister som vill resa med kollektivtrafik, rida, cykla, paddla och vandra, dels finns information på de vanliga turisthemsidorna. Men det kan finnas fler smarta sätt att informera om möjligheterna att resa med kollektivtrafik till besöksmål. Se t.ex. förslag om skylt till Läcköbussen vid Lidköpings Resecentrum, nedan i idélistan.

Kombinera digital information med skyltar

Det finns ett mervärde att kombinera appar, hemsidor etc. och skyltning. Som jämförelse krävs inte att bilister har GPS och att Trafikverket kommer ta ner vägskyltar, eller att kunder ska hitta till butiker via en app, butikerna har även skyltar för att visa kunden till butiken. Skyltar innebär kostnader och underhåll – men har man råd att inte ha skyltar? När ska man ha och när ska man inte ha skyltar?

Skyltar vid hållplatser och stationer

Det är olika policys i kommunerna kring skyltning. Mariestad har beslut att inte sätta upp skyltar t.ex. vid busshållplatser. Man vill använda digital teknik. Inventeringskorten visade på hur det är vid sex hållplatser i biosfärområdet. Det är lätt att bli hemma-blind och tänka – ”ja men det vet ju alla att badplatsen ligger ner till vänster”, men för en förstagångsbesökare kan det vara omöjligt att se och den tid det tar att hitta kan sluta i ett dåligt minne av området, och hit vill jag inte åka igen. En bra skyltning kan leda till goda minnen, att resan rekommenderas andra och till att besökaren kommer tillbaka.



ÖVRIGT

Busshållplatser och tågstopp nära besöksmål

Turistbyråerna har god kunskap om vad turister efterfrågar för resmål. Genom att se hur de ligger i förhållande till busshållplatser och tågstationer kan behov av vandringsleder/ skyltade leder identifieras. Ett exempel är Martorpsfallen på Kinnekulle, som ligger ca 5 km från Blomberg tågstation.

Husbilar

Husbilar är en kategori fordon som ökat och Mariestad har ett inriktningsbeslut på att satsa på just den gruppen turister som kommer med husbil. De kan vara en målgrupp som vill kunna ställa sin bil och sedan ta sig runt med andra färdmedel.



IDÉER OM FÖRBÄTTRINGAR

Under samtalen kom det fram idéer om förbättringar. De presenteras här och är inte rangordnade.

- Husaby ett besöksmål med 35000 besökare har en trafikfarlig hållplats som består av en stolpe vid en väg utan vägren och med en slänt nedanför. Hållplatsen blev ett exempel på hur enkla förbättringar kan göra stor skillnad. Om man kunde flytta hållplatsen så att den låg vid kyrkan skulle den bli trafiksäkrare för både skolbarn och besökare och den skulle hamna vid informationstavlorna på parkeringsplatsen. Den skulle bli en del av besöksmålets anknäppspunkter.
- Läckö hållplatsen blev ett exempel på hur en hållplats kan förbättras i samband med andra förstärkningar av ett besöksmål, här att ett naturum byggs. Finns det andra besöksmål som förstärks och som har hållplatser med behov av påtagliga förbättringar utifrån ett turistiskt perspektiv?
- Kanske kan det bli möjligt att skriva in i något man vill göra t.ex. "Bada i havet" på reseplaneraren och får förslag för vart man kan åka.
- Man skulle kunna utveckla känslan av att vara nära besöksmålet, en sorts tidig entrépunkt, trots att man befinner sig långt ifrån besöksmålet. Busslinjen till Läckö Slott skulle kunna få en dekal på sin kur vid Lidköping Resecentrum: "Här går bussen till Läckö Slott" med en bild på Läckö Slott.
- Utveckla en sightseeing app för busslinjer och Kinnekullebanan liknande den spårvagnsapp som finns i Göteborg.
- Förändringar av tidtabellen kan medföra att sommarturistan kortas ner. Det innebär att normala turistan finns kvar längre in på sommarlovet, en fördel för turister och lokala resenärer som vill ut på utflykt i området.
- Det går att åka med buss ut på förmiddag till Brommö, bada och uppleva Brommö under dagen och avsluta med en middag på Laxhall. Tyvärr går sista bussen hem vid 17-tiden. En kvällstur från Laxhall till Mariestad (, kanske med kommersiell busslinje) skulle möjliggöra middagen, och undvara behovet av att ta bilen.
- Utveckla besöksmålen så att man vill vara där den till nästa buss går hem. Vilka besöksmål har en sådan situation? Vad för aktiviteter kan utvecklas där?
- Skapa anknäppspunkter så att man inte behöver ta bilen ända fram/ att man lockas ställa bilen en bit ifrån besöksmålet. Tänk storstad och hur parkeringar kan ligga en bra bit ifrån besöksmålet och så åker besökaren med kollektivtrafik/ går sista biten till besöksmålet. Det minskar trycket på parkeringsplats vid besöksmålet. Kan vara även inne i en tätort. Exempelvis skulle det vara möjligt att ställa bilen i Lidköping och ta bussen till Läckö slott. Läckö slott som besöksmål skulle då "börja" redan vid busshållplatsen i Lidköping. Vilka övriga besöksmål kan detta vara aktuellt för i biosfärområdet? Hur skulle det kunna förändra resandeströmmarna? Kanske till och med öka

resandeströmmar till ett besöksmål. Från en parkeringsplats kan ett annat färd sätt som t.ex. remmalag bli en del av upplevelsen.

- Paketera en linje: Att kalla en buss för något särskilt t.ex. Skärgårdsbussen (bussen Mariestad-Torsö) är ett sätt att paketera en linje och visa vad man kan använda den till. Det underlättar förståelsen för det särskilda med den busslinjen, och det skulle kunna prövas på flera linjer t.ex. busslinjen till Läckö. Busslinjer till badplatser kan kallas för Badbussen, kanske i framtiden kan Busslinjen Skövde-Mariestad få ett sådant namn när badet är utvecklat i Mariestads tätort.
- Det kanske finns underlag för en kommersiell busslinje under Vårrundan på Kinnekulle?

Fortbildning om kollektivtrafik och turism arrangerades av Calluna AB i samarbete med Koucky & Partners på uppdrag av Biosfärområde Vänerskärsgården med Kinnekulle.

Fortbildningen togs fram i samarbete med Biosfärområdet. Den kan genomföras i andra kommuner och är ett led i Biosfärområdets uppdrag att vara ett internationellt modellområde för hållbar utveckling.

Medverkande konsulter från Calluna och Koucky & Partners:



Maria Thorell
Expert på biosfärområden
Calluna AB
www.calluna.se



David Backelin
Expert hållbart resande
Koucky & Partners AB
www.koucky.se



■ BIOSFÄROMRÅDE VÄNERSKÄRGÅRDEN MED KINNEKULLE

■ Biosfärkontoret, Box 77, 542 21 Mariestad

■ info@vanerkulle.se, www.vanerkulle.se

